

«ФЕНОМЕН ВИНОГРАДОВА» ЯК ДІАГНОСТИЧНА ОЗНАКА ВИЗНАЧЕННЯ ДИСТАНЦІЇ ПРИ ПОСТРІЛАХ КУЛЯМИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

С.С. Косицький, Л.Д. Грушенко

Миколаївський ОКЗ „Бюро судово-медичної експертизи”

Ефект симуляції картини близького пострілу був встановлений І.В. Виноградим ще у 1952 р. і став відомий як «феномен Виногорова». З того часу це явище не втрачає своєї актуальності, лише набуває подальших підтверджень у практичній діяльності як цінна діагностична ознака для встановлення дистанції пострілу.

Гр.Х, знаходячись на подвір'ї будинку, зробив ряд пострілів через вікно квартири першого поверху з автоматичної вогнепальної зброї з відстані близько 3 метрів. При цьому неповнолітньому К. було спричинено легкі тілесні пошкодження у вигляді двох саден передньої черевної стінки. У слідства виникли сумніви щодо механізму і можливості одночасного утворення пошкоджень на сорочці К. і на його тілі, а також щодо дистанції пострілу з урахуванням візуально визначасмих нашарувань кіптяви на сорочці. В зв'язку з цим призначена медико-криміналістична експертиза. Дані освідчення неповнолітнього К.: «На передній поверхні тіла на 1 см праворуч від середньої лінії черева і на 7,5 см догори від пупка повздожньо-округлої форми садно діаметром 0,5см, з вологою червоною поверхнею. На відстані 0,4 см донизу і праворуч садно у формі півмісяця завдовжки по дузі 0,5 см, завширшки-0,2 см». Надана на експертизу сорочка хлопчача з коротким рукавом, виготовлена з напівсинтетичної тканини. На правій полиці в нижній третині на відстані 1,5 см одне від одного розташовані два пошкодження у вигляді отворів круглої форми. При зведенні країв в обох отворах визначається дефект тканини округлої форми 0,4x0,5см. Краї ушкоджень відносно рівні, кінці перетнутих крайових ниток оплавлені, щільні на дотик. Суміжні з дефектами нитки плетіння тканини мають коричнюве забарвлення (слід термічної дії). Краї одного з ушкоджень дещо вивернуті всередину, іншого- назовні. Довкола обох пошкоджень на лицьовій поверхні – концентричні відкладення речовини чорного кольору у вигляді облямівки завширшки 0,5-2,5 см. На виворотній поверхні довкола ушкоджень відкладення менші за розміром, мають сіро-чорне забарвлення. Від лівого краю одного з ушкоджень радіально відходить «запаяна» складка довжиною 0,3 см, верхівка якої направлена всередину. Від правого краю іншого ушкодження радіально відходить аналогічна «запаяна» складка довжиною 0,35 см, верхівка якої направлена зовні. По краях ушкоджень є радіальні розриви довжиною до 0,2 см. Будь-яких включень інородніх часток, схожих на незгорілі порошинки, або слідів їх впливу не виявлено. Співставленням морфологічних ознак обох ушкоджень на сорочці встановлено їх тотожність за ознакою дзеркальної симетрії, взаємна відповідність при накладенні

пошкоджень одне на одне при збиранні тканини в складку за формою і розмірами дефектів, спрямованістю і розташуванню «запаяних» складок і радіальних розривів. Все це вказує на одномоментність утворення обох ушкоджень від однієї дії (див. ілюстр.).

Ушкодження оглянуті в ультрафіолетових променях спектра – характерного для слідів мінеральних мастил світіння не виявлено. При огляді в інфрачервоних променях ззовні і зсередини виявлено ділянки, що затримують промені і відповідають по контурам видимим накладенням. При дослідженні на наявність мікрочасток металів на контактограммах в ділянці ушкоджень з вивороту сорочки виявлено насичене дифузне зелене забарвлення, характерне для мікрочасток заліза. На лицьовій поверхні сорочки в ділянці ушкоджень інтенсивність забарвлення значно менша (див. ілюстр.). Мікрочасток інших металів виявлено не було.

ВИСНОВКИ:

1. На сорочці неповнолітнього К. виявлено два вхідних вогнепальних кульових ушкодження, які утворилися одномоментно внаслідок одного пострілу через складку тканини.

2. Наявність «супутніх факторів» пострілу у вигляді інтенсивного відкладення мікрочасток заліза на виворотній поверхні (другий шар двох шарової мішені) відома як «феномен Виногорова» і характерна для пострілів з неблизької дистанції.

3. Наявність чітких нашарувань кіптяви при відсутності таких «супутніх» факторів пострілу, як імпрегновані порохові зерна і сліди їх дії не характерна для пострілів з близької дистанції.

4. Наявність накладень кіптяви, а також ознаки термічної дії на тканину у вигляді оплавлення країв, зміни забарвлення прилеглих до дефекту ниток плетіння тканини вказує на індивідуальні ознаки снаряду, який має значну температуру і відкрите полум'я, що можливе при використанні куль спеціального призначення.

5. Значна кількість мікрочасток заліза може бути пояснена забрудненням каналу ствола зброї.

6. Садна на передній стінці черева неповнолітнього К. могли утворитися одномоментно з ушкодженнями на сорочці від дотичної або термічної дії кулі.

Під час досудового слідства встановлено, що підозрюваний Х. незаконно придбав автомат Калашнікова з бойовими припасами- військовими патронами 5,45x39, спорядженими кулями зі сталевим сердечником і трасуючими, які використав під час скоєння замаху на вбивство сім'ї К.